

Oresteia

Naar AISCHYLOS

Teksten: Ted Hughes/Bernard Dewulf, Steven Berkoff, Peter Handke

Bewerking: Simon De Vos i.s.m. Koen Haagdorens

PERSONAGES

Orestes

zoon van Agamemnon en Klytaimnestra, broer van Elektra en Ifigeneia, troonopvolger

Elektra

dochter van Agamemnon en Klytaimnestra, zus van Orestes en Ifigeneia

Agamemnon

koning van Argos, zoon van Atreus en overwinnaar van Troje.

Klytaimnestra

Koningin van Argos, vrouw van Agamemnon

Aighistos

zoon van Thyestes, neef van Atreus, oorlogsveteraan en minnaar van Klytaimnestra

Kassandra

dochter van Priamos, koning van troje, zieneres en oorlogsbuit van Agamemnon

Het volk

Apollo

god van de gerechtigheid, profetie en poëzie

Athene

dochter van Zeus, godin van de wijsheid

Furiën

dochters van de Hel

Een koperen vloer als speelvloer. Het is een onontkoombare plek, een offerplaats. Doorheen het stuk geraakt de vloer, net als de personages, steeds meer besmeurd. Een klok, of het geluid ervan kondigt de moorden aan.

DEEL 1

Proloog

Uitdeinende bassen. Orestes, op hakken, staat vooraan, geheel in zwart slijm. In zijn ene hand houdt hij de kroon, in zijn andere het zwaard.

ORESTES

(in razende gedachten)

Wie ben ik als ik deze kroon op mijn hoofd zet?
Een monster voor mezelf, voor u en voor de hele wereld
En voor alle latere tijden, een monster?

Ken je dat gevoel...
Ik ben als een wagenmenner
Die de controle verliest over de paarden
En afstormt op...

Ik weet niet waarop ik afstorm...
Ik klamp me vast aan de teugels
Zonder de kracht
Om meer te doen dan me vast te klampen.

Dat gedreun in mijn hoofd...
Alsof een zware onontkoombare vloek
Zich aan mijn hoofd heeft gehecht,
Als een parasiet.
(roept, tracht de vloek van zijn hoofd te slaan)
Wanneer gaat ze weg?

De ijzingwekkende gezichten
Ze komen van overal
Ik kan hun aanblik niet verdragen.
De aarde wemelt van die wezens
Ze klimmen uit de aarde op
Uit hun holen in oud bloed.
Ogen als schreiende zweren,
Monden als stinkende wonden.
Hun zwepen gieren en knallen
Mijn geest duizelt,
Mijn hart krimpt van angst.
Ik ben een blote zenuw
Een open wonde...
Laat hen ophouden.
Laat hen alsjeblieft ophouden.
Blackout.

Scène 1: Legend of Curse- de oermythe (fase 1)

Alle personages op de vloer. Begin van de reconstructie. De klok begint te lopen. De situatie wordt door alle personages deels beschreven, deels verbeeld. Het eindbeeld is dat van 'The nuclear family', met Cassandra en Aighistos als buitenstaanders.

HET VOLK/MUZIKANTEN

Something begins to smile in this vile house/ It's hot/the garlic's strong/ loosen my clothes/ the smell/ why that smell/ why still/ chews on/ on scrawny bone splintered hard/ explore the mouth/ retrieve that bone belonging to no animal I know/ the faces now slope in/ incline those dark holes in their head to feast on you/ I know it now/ now it I know/ I am the feast they feast on/ my eternal horror/ I know where are my little ones/ inside/ they're sliding down my guts/ along the lengthy graves of my intestines/ I know it now/ the thing retrieved from out my nauseous mouth is topped with its little nail/ the moon just rising/ the earth appeared to stop...still...everything hung at the end of that horror on my fork/ expecting me to break/ sob/ heave/ scream/ swallow my own beating heart/ tear hair/ stab my jellied eyes/ but no/ I'll show them only how much I enjoy their rancid crime/ I'll show them nothing/ take another glass of wine/ another forkful of my baby/ as the vomit rises in my throat I'll force it back/ and stuff it down with more/ the faces start to shift/ across their teeth the smile begins to fade/ query in the dead eyes/ is he already insane/ gone/dead/ does he know?/ And still the regular beat as hand digs plate and father takes back dearest in broken pieces/ hand made meat/ but volts inside the brain compute from horror/ multi-faceted revenge/ A curse is being laid and planned and grown in soil fertilized with heavy blood and silently the curse matures in hate's loathsome brine and shrieks its prayers to the gods/ while the eyes revealing nothing nod/ the tongue continues to push its gushing vomit back/ the faces now are sunk into their heads/ not comprehending/ not knowing!! A napkin pats the lips/ a smile/ the chair scrapes back/ thank you for dinner/ they stare into your fast receding back/ he wants to shout you to the facts that you already carry in your bowels/ 'you' ve eaten your own flesh you beast'. But tongue is locked within the jaws/ and grits the teeth/ until like clay/ crumble/ break/ decay/ his lips stretch/ expose a smile/ more a stinking yellow smudge of pain/ between the cracks already a seed of death begins to grow/ a little root will send its veins and branches cracking through his skull/ through all that flows from out his tainted blood/ from out his loins/ his seed will poison/ all its flowers/ with a curse/ planted in that house/ that day/ hot afternoon/ when the earth seemed to halt/ and eyes were locked/ on the teeth of a fork.

The curse of the house of Atreus.

*Een eerste emmer driipt naar beneden. Klok gaat af. Alarmsignaal.
Vloer wordt gekuist.*

Scène 2: de moord op Ifigeneia (fase 2)

ORESTES

(met de kroon in de hand)

Duizend schepen

Volgepropt met Griekse jeugd

Om een oorlog te gaan vechten

In Troje.

Aangevoerd door Agamemnon, mijn vader

Het volk zegt

Onze goddelijke koning Agamemnon

Maar de wind zet de vloot vast

En daaruit volgt alles.

Het is wachten tot de wind keert.

De weken verstrijken.

Het touwwerk van de schepen rot weg.

De voorraden slinken.

Verveling, ruzies, deserties, ziektes...

Iemand, een priester of zoiets, spreekt

In naam van de hemel. Hij zegt

Wat er moet gebeuren.

Om de wind te keren moet er een offer komen.

Een meisje moet bloeden

Het volk zegt

Ifigeneia, dochter van Agamemnon, als offer op het altaar.

VOLK/KLYTAIMNESTRA

Onze goddelijke koning Agamemnon

VOLK/AIGISTHOS

Verveling, ruzies, deserties, ziektes...

VOLK/ALLEN

HET VOLK/KASSANDRA

Doe het.

ORESTES

De goden vragen het,

Haar bloed moet de oceaan rood kleuren.

HET VOLK/ELEKTRA

Doe het.

ORESTES

Om de wind te keren

Moet er een offer komen.

Een meisje moet bloeden.

AGAMEMNON

Gehoorzaam ik de goden,

Dan moet mijn eigen dochter sterven.

Gehoorzaam ik de goden niet,

Dan moet dit leger worden ontbonden.

Gehoorzaam ik de goden, en dood ik mijn dochter—

Wat word ik dan?
Een monster voor mezelf, voor de hele wereld,
En voor alle latere tijden, een monster—
Dat het bebloede kleed van zijn dochter draagt
Als een tulband.
De koning van de wreedheid
Die zijn paleis liet oprissen
Met haar bloed, het bloed van Ifigeneia
De koning die na de strijd zijn bad parfumeerde
Met het bloed van Ifigeneia.
Zo zal ik voortbestaan in de geesten van de mensen.

Maar gehoorzaam ik de goden niet, wat dan?
Wat is erger?
Een volslagen nederlaag
Voor ons allen. En voor mij—
Een ramp. Alsof ik deserteerde uit dit leger,
Ontdaan van eer, voorwerp van verachting,
De mensen mijndend, gemeden door de mensen...

AGISTHOS
Een paria op aarde.
Bang van zijn eigen naam.

AGAMEMNON
Als mijn dochter sterft—keert de wind,
Zijn de goden tevreden.

*De klok loopt af. Alarmsignaal. Orestes verkleed als Ifigeneia gaat richting offerplaats.
Iedereen kijkt toe.*

ORESTES
De gebeden zwellen aan.
Vader geeft het teken.
Ifigeneia, wordt van de grond gelicht—
Ze houden haar boven het geïmproviseerde altaar
Als een spartelend kalf.
De wind kleeft haar lange kleed tegen haar lichaam
En speelt in de zoom, en trekt aan haar verwarde haar—
'Papa!' roept ze. 'Papa!'—
Het kabaal van de branding smoort haar stem.
Vader wendt zich af, met een woord
Dat zij niet kan horen. Zij stikt—
Handen stoppen een prop in haar mond.
Ze binden die vast met koord, als het bit van een paard.
Haar lieflijke lippen raken verwrongen door de toom.
Nu rukken ruwe handen haar zijden kleren af

ELEKTRA

En de wind walst ermee
Het strand over, en over de branding.
Haar ogen draaien rond in hun tranen
Ze herkent haar moordenaars—
Ze ontwijken haar ogen.
Ze kijken naar een meesterwerk van volmaakte huid
Die rimpelt in de kou.

Medelijden is als een vlinder in een vuist
Wanneer de knokkels wit worden.

KLYTAIMNESTRA

Haar zachte gekreun
Echoot met de meeuwen.
De mannen tillen haar op,
Haar tengere meisjeslijf gaat van hand tot hand.
De stank van zoute baarden en...
Mijn dochter, een offer,
Klaar om geslacht te worden, als een zwijn.
Haar gouden lichaam, naakt
De wind kust haar ronde buik:
Een zachte holte gemaakt om kinderen te dragen.
Ongehard staal
De zee kleurt rood
Haar aderen laten het opgepropte bloed los
Terwijl hun messen ronddraaien
In haar gehavend vlees.

ELEKTRA

Hij, Agamemnon, mijn vader, doet niet meer
Dan zichzelf opofferen- zichzelf,
Niet alleen zijn dochter, ook de vader van zijn dochter.

AIGISTHOS

Zo moest elke strijder leven-
Als al dood.

COLLECTIEF LIED - ALLEN

ORESTES

De geallieerde legers herleven, als op afroep
Vult een adem de zeilen
En laat de grote koning, Agamemnon,
Zijn duizend schepen uitvaren
Op het bloed van een maagd
Om zich uit te sloven in een bloedige oorlog in Troje.

KASSANDRA

Dan komt de waarheid
Als een schok van onverwachte pijn.
Niets spreekt de waarheid,
Niets zegt mensen hoe de dingen werkelijk zijn,

Niets dwingt hen te weten
Wat ze niet willen weten
Behalve de pijn. Pijn!
En zo verklaren de goden hun liefde.
Waarheid komt met pijn.

ORESTES

Kijkt naar de kroon
De waarheid moet goed zijn.
De waarheid in haar baan van rust,
Moet goed zijn.
Laat haar goed zijn. Als het maar goed is.

VOLK/ KASSANDRA

Elke daad
Wekt, als een slapende wet, in het atoom,
Een tegendaad.

Scène 3: de aankomst (fase 3)

ELEKTRA

Gekluisterd aan de muren van dit paleis
Als een vastgebonden hond,
Wacht ik al tien jaar lang op een teken
Een simpel teken

Elke dag, elke nacht de hele nacht
Vierentwintig op zeven
Tuur ik naar de hemel
Twaalf maanden lang, dertien manen
Die komen en gaan
Als kijken naar de zee,
Vanop je sterfbed:

Eb... vloed... eb vloed eb vloed
Komt er iemand ons verlossen
Uit deze diepe duisternis?

VOLK/KASSANDRA
Komt er iemand ons verlossen
Uit deze diepe duisternis?

ELEKTRA

Tien jaar lang speel ik hier
Op deze schroothoop
met mijn dromen.

Alles en iedereen is weg:
Mijn vader, de rechtmatige koning
Orde, veiligheid, zekerheid

ELEKTRA

Mijn zus Ifigeneia, geofferd voor lucht
Mijn lieve broer, Orestes,
Gevlucht voor de klucht
Die mijn moeder is.
Nee, niet gevlucht,
Verbannen door onze eigen moeder.

VOLK/KLYTAIMNESTRA

Schoonheid, pracht
Een pracht die het hart verhief

ELEKTRA

(terwijl ze het volk opjut)
Het is allemaal weg.
Dat teken waarop wij wachten komt
Maar niet
Misschien komt het nooit-
Een signaal dat het nieuws verstuurt uit Troje

En zich verspreidt als een lopend vuur:

KLYTAIMNESTRA

Zege! Na tien jaar zege!

Agamemnon komt terug uit de oorlog.

ELEKTRA

'Zege!'

Dat ene woord waar moeder zo op hoopt:

hoe kan zij hopen op zege?

Het volk zegt

VOLK/AIGISTHOS

Klytamnestra draagt een mannenhart

In een vrouwenlichaam

Ze regeert over angst.

ELEKTRA

We slapen niet

We dromen niet.

Er is alleen

Angst.

Angst als een harde homp van indigestie

Hier, hoog in je buik—iets ziedends.

VOLK/AIGHISTOS

Zingen is goed tegen angst

ELEKTRA

Maar als ik zing, begin ik te huilen.

En als ik huil duw ik mijn tranen

Terug met mijn woede.

Is het echt? Of worden we nu echt gek?

Waar komt dat licht vandaan?

Daar is het opnieuw.

Ik moet de koningin op de hoogte brengen

Agamemnon komt naar huis.

Papa!

Laat de goden hem veilig thuisbrengen

Laat ik mij aan zijn voeten werpen...

Ik zal als eerste dansen - Troje is gevallen.

KLYTAMNESTRA

Is het echt? Of worden we nu echt gek?

Waar komt dat licht vandaan?

Daar is het opnieuw.

AIGHISTOS

En dan – wat er dan zal volgen

Daar denken wij niet aan. Daar spreken wij niet over.

Er is een os op onze tong gaan staan:

Het beest dat baadt in Klytaimnestra's bad.

ELEKTRA

Troje is gevallen!!

AGAMEMNON

Niet meer wurgen

Niet meer kelen

niet meer stikken

niet meer slachten

niet meer verzuipen

niet meer verkrachten

niet meer verbranden

onthoofden

liquideren

elimeneren

executeren

niet meer doden

niet meer martelen

niet meer folteren

niet meer kwellen

geselen

pijnigen

teisteren

geen lynchpartijen

slachtpartijen

kindermoorden

ontbonden lijven

lichamen

amputaties

mutilaties

verschrikkingen

gruwelen

rampen

ontberingen

offers

geen weduwen

geen wezen

geen kreupelen

geen verlamden

geen verminkten

geen blinden

geen wrakken

geen soldaten

krijgers

mannen

uniformen

medailles

wapens
geweren
zwaarden
gassen
generalen
officiers
dictators
ziekenhuizen
slachtoffers
wachten
huilen
staren
schreeuwen
wachten
kwijnen
brieven
sorry om u te informeren
doodskisten
grafzerken
bloemen
niet meer
niet meer

*'Niet meer' wordt herhaald als een mantra en kondigt Agamemnon aan.
Agamemnon samen met Cassandra op.
Klytaimnestra wacht hem op.
Orestes kijkt toe, plaatst de kroon op Agamemnons hoofd*

AGAMEMNON

Publiekelijk

Laat ik mij eerst richten tot de goden die Argos gunstig gezind zijn.
Goden, jullie hebben mijn wraak op Troje gedeeld.
Goden, deel mijn triomf.
Mijn gebeden zijn aanhoord omdat ze rechtmatig zijn,
De gebeden van Troje daarentegen waren leeg,
Holle woorden
Die werden opgeveegd
Als vuilnis van de hemelvloer,
En gedumpt in de afgrond
Als grondlaag voor de afgeslachte bevolking-
Terwijl de heuvel over het massagraf
Het puin van de stad is.
Troje werd verstikt in de rook van zijn eigen brandende rijkdom.
Trojes arrogantie gloeide in de kolen
Vermengd met het blauwe vuur van smeltende lijken.
De geur verspreidde zich over de zee, naar de buurlanden.
We kunnen nooit de goden danken

Zoals we ze zouden moeten danken.
Laat iedereen ze danken.
Troje heeft onze vrouwen verkracht. Troje bestaat niet meer.
De leeuw van Argos, die schitterde op onze schilden,
Barstte los uit de buik van een paard, in het pikdonker
En liet Troje achter als een bloedvlek op de aarde.

Nu ik de goden heb bedankt,
Wend ik mij tot jullie:
Ik weet maar al te goed
Dat niet elke glimlach echt is, oprecht is.
Jaloezie vergiftigt triomf.
En jaloezie smeedt vaak haat,
Moordende haat.
Het koningschap heeft me dit geleerd, als een steek van een scorpioen:
Het leven aan de top heeft het beste uitzicht
Over de diepten waarin de mens wil kruipen.

Ik zal het bestuurslichaam van de staat onderzoeken.
En wijze stemmen zullen op prijs worden gesteld.
Wat de misnoegden betreft, onverschillig wie,
En elke burgerlijke besmetting, onverschillig welke,
Onze chirurgie zal diep snijden,
Zoals ze weten in Troje.
Ik zal niet vergeten
Dat deze overwinning ook van jullie is.

Tot slot richt ik mij tot de rots van ons gezin,
De liefde van mijn leven,
Zonder wiens onverzettelijke steun
Ik hier niet zou staan:
De koningin van ons land, Klytaimnestra.
En hoewel mijn vader, Atreus
Hier niet meer is, weet ik dat hij toekijkt
Samen met de familie die mij gemaakt heeft tot wie ik ben.
Vanavond mis ik hen. Ik weet dat mijn schuld oneindig is.

Ik ben thuis. Een bad, een glas wijn,
Mijn kinderen,
Dat is alles wat ik nodig heb
Simpelen dingen, zie je.
Ik ben een simpele mens.

KLYTAIMNESTRA

publiekelijk

Waarom zou ik me schamen
De wereld te laten weten hoeveel ik hou van mijn man.

Na tien jaar bitter wachten
Verliest een mens zijn gène.
Niemand dan ikzelf weet beter te vertellen
Hoe ondraaglijk mijn leven was zolang hij daar in Troje was:
Als een vrouw alleen thuis moet zitten terwijl haar man zijn leven opgooit als een geldstuk,
kruis of munt, in het stof van een ver gevecht—

AGAMEMNON

Orestes!

KLYTAIMNESTRA

Elke nacht een afgrond, en elke zonsopgang brengt angst,
Een pijn die rauwer is dan rouwen.
Elke dag kwamen er nieuwsberichten
Hardnekkige, kwaadaardige geruchten
Die jou dood verklaarden.
Ze schreeuwden door de woning
En brachten wanhoop als een vreemd virus.
Met al jouw overlijdens
Kon ik een berg van as oprichten.
Mij ophangen was makkelijker,
De lus beloofde een rust die de slaap mij onthield.
Begrijp je nu waarom onze zoon Orestes afwezig is?
Stel je voor wat het lot van Orestes zou zijn
Als jij was gesneuveld in Troje.
Hier in Argos:
Samenzweerders op elke straathoek
En achter hen het wraakzuchtig gespuis...
Hij is ver weg en veilig. En bijna een man.

En ik-
Ik ben zo droog gehuild
Als een brok puin.
Mijn ogen doen pijn van het staren naar de fakkel
Nacht na slapeloze nacht.
Telkens doemden beelden uit het donker op
Waar in jij werd afgeslacht,
En mijn bed liep vol met bloed.
Niets is heerlijker dan dit:
Mijn man verwelkomen in ons huis.

Klytaimnestra laat een emmer karmijnen vloeistof naar beneden lopen.

Agamemnon,
Deze kale grond is te schraal
Voor de voet die op de nek van Troje trapte.
Snel- het lange karmijnen tapijt.

De kostbaarste zijde wordt over de grond gespreid
Om elke voetstap van jouw triomf op te vangen.
Gerechtigheid zelf zal je stap voor stap binnenleiden in het huis
Dat je niet dacht ooit nog terug te zien.
Alles wat de gedachten,
Nacht na verscheurde nacht,
Uit het duister hebben gekerfd,
Alles zal hierna gebeuren
Zoals de onsterfelijken het hebben gepland.

AGAMEMNON

Groothartige vrouw die je bent,
Je lofprijzingen zijn zoals mijn afwezigheid:
Te lang, te veel.
Als ik verheerlijkt moet worden, laat het over aan anderen.
Masseer me niet in het openbaar met geoliede lof.
En spreid die purperen stoffen niet
Die uitsluitend voor goden horen te worden gespreid.
Spreid ze niet voor mij.
Groet me als een man.
Groet me als een god en de goden
Zullen ons allen straffen.

KLYTAIMNESTRA

Zelfs al hadden de goden het verboden
Ik zou het twintigvoud hiervan hebben gespreid
Als dat je veilige aankomst hier
Had kunnen verzekeren.
Je bent hier,
In je eigen huis.
De wortels van de machtige boom
Die zo lang uitgedroogd waren
Kunnen nu drinken
En het gebladerte kan aandikken
Om ons te beschaduwten tegen het brandende oog van de zon.
Je bent gekomen als een lentedag, die het hart opent
Na een winter van opsluiting.
Het hele huis zal gezegend zijn wanneer jij door je eigen deuropening stapt

AGAMEMNON

Dit is niet voor mij. Mijn hart bonst
Als door een voorteken.

KLYTAIMNESTRA

Je durft geen bezit te nemen van je triomf
Of te handelen als de overwinnaar die je bent.
Je bent bang voor de afkeuring van het gepeupel.

Geen enkele man kan op aarde een winnaar zijn
Zonder te zijn vervloekt door de afgunst van de rest.
De moed om te winnen is de moed om de afgunst tegemoet te treden.
Wat heb je te vrezen? Je bent de onbetwiste overwinnaar.
Capituleer een klein beetje—voor mij.

AGAMEMNON

Dit is dus een wedstrijd—die jij moet winnen.

KLYTAIMNESTRA

Jij hebt je overwinning—gun mij de mijne.

AGAMEMNON

Wat ben je vastbesloten.
Hier—strik dit leren schoeisel los
Dat de muren van Troje vertrappeld heeft.
Laat geen enkele god ontstemd of beledigd zijn,
Als ik dat purper betreed.

Hij loopt over de loper

Dit is Cassandra.
Haar huis is as, haar familie is as,
Dat men goed voor haar zorgt.
De macht van de overwinnaar toont zich in genade.

VOLK/AIGHISTOS

Het volk zegt
Het volk zegt
Het volk zegt

De klok begint te lopen.

*Orestes probeert de kroon uit op Cassandra, Klytaimnestra, Agamemnon.
Geluiden zwellen aan als in een nachtmerrie.*

KASSANDRA

Dit huis haat God.
God haat dit huis.
Muren die bloed huilen
Waarachter geslachte onschuldigen schuilen.
Het bloed en de botten van kinderen

AIGHISTOS

Laat haar zwijgen!
Zegt het volk

KASSANDRA

Kinderen die hun ogen bedekken,
Hun vingers die bloed huilen,
Zie ze zitten op de muur-
Kinderen die de stukken koesteren van hun eigen verwoeste lichamen-
Verwoest door hun eigen families.
Kijk-
Ze houden hun harten en levers voor zich uit.

VOLK/KLYTAIMNESTRA

Het volk zegt:
Dit is profetische waanzin
Ze ziet door haar verdriet
Heen in de toekomst.
Ze heeft de geur gevonden
Zoals een jachthond.
Ze loopt in het spoor dat bespat is met bloed-

VOLK/AIGHISTOS

Laat haar zwijgen,
Zegt het volk
Met haar gekwelde stem
Het is een laatste doodstuip
Van een onheilsprofeet.

KASSANDRA

De vogel kan vliegen
Maar ik zal vallen
Onder de hamerslag
Als een kip op het blok.

VOLK/AIGHISTOS

Waar komt deze grootspraak vandaan?
Wie geeft dat mens een forum
Om haar gal uit te spuwen?

KASSANDRA

Niets kon de zwerm van mijn voorspellingen tegenhouden.
De muren van Troje volstonden niet.
Haar torens: ze volstonden niet.
De beesten die dagelijks op elk altaar werden geslacht:
Ze volstonden niet.
Niets volstond
Om mijn voorspelling af te wenden.
Niemand geloofde mij
Niemand gelooft mij
En weldra ben ik één van hen.

VOLK/KLYTAIMNESTRA

Jammert ze nu om haar eigen dood?
Laat haar stikken in haar eigen verhaal.
Zegt het volk

VOLK/AIGHISTOS

Helder!
Welke monsterlijke werkelijkheid
Wil er nu geboren worden
Uit die vulgaire mond?
Zegt het volk

KASSANDRA

Wilt u het echt weten?
Ik zal u laten zien hoe ver terug
Het spoor leidt van bloed en bloedige schuld
Dat mij en Agamemnon en Klytaimnestra vandaag
Daagt. Oog in oog.
Dit huis is vol demonen.
De weerzinwekkende hofstoet
Van het koninklijk bloed.
Ze zingen waanzin
In de koninklijke oren. Waanzin.
Ah, de kwelling van een perfecte voorspelling.
Afzichtelijke dingen, het brein barstensvol
Ondraaglijke dingen.
Er is een leeuw in dit paleis,
Die de dood beraamt van de grote koning
In wiens bed hij jaren heeft gelummeld
Terwijl Agamemnon Troje verpletterde.
Toen de koning terugkeerde
Likte de teef zijn hand,
De laffe leeuw en de teef
Kwispelden en maakten buigingen in de dans van hun plan.
En de koning ziet niets van de wreker
Achter haar glimlach,
Die opengaat onder zijn voeten—
Donker als bloed, bodemloos als de dood.
Hij ziet de diepe wonde niet
Die naar hem op zwemt
Uit de afgrond van het bad
Terwijl zijn vrouw, moordenaar van een man, hem kust,
Haar enige droom is hoe het brede lemmet
Het lichaam van haar man binnendringt.
Ze wast haar man
In zijn eigen bloed.
Hij reikt uit het bad naar haar hand

En belandt in het pikdonker.
Nu het net – de verschrikking van het visoog:
De dood pakt hem in, zoals een moeder
Een kind inwikkelt,
De vrouw die zijn bed deelde
Stoot het brons in hem.

U gelooft mij niet?
Ik spreek duidelijk en toch gelooft niemand het.
Ik word uitgelachen voor
Zwerfster, hysterische actrice
Achterlijk, hallucinerend meisje
Ik ben de jammerende lastpost op het feest...
Maakt niet uit. Wat komt zal komen.
U zult ernaar moeten kijken.
Dan zult u zich beklagen.

VOLK/AGAMEMNON
Waarnaar? Waarnaar zullen we moeten kijken?
Zegt het volk

KASSANDRA
Het dode lichaam van Agamemnon.
Hij wentelt zich in een bad vol met zijn eigen bloed.
En ik ben daar, bij hem.
Gekerfd door hetzelfde mes.
Ik voel de schokgolven van mijn eigen dood
Naar mij toe komen.
Zij gaat me vermoorden,
Mijn bloed in het zijne gieten
En ons bloed mengen in hetzelfde vat—
Wij die samen lijken zijn sinds we samen aankwamen.

*Alarm gaat af. Klytaimnestra pakt het zwaard en gaat naar Agamemnon. Het volk kijkt toe.
Ze steekt hem neer.*

De goden zien deze moorden,
Ze sturen iemand om ons te wreken.
Een ware zoon van zijn vaders gerechtigheid
Die zijn moeder zal straffen.

Ik heb de tranen gehad, het voorspellen,
De meedogenloze plots van het lot,
De dood is mijn nieuwe leven.
Laat ik het verwelkomen.
Niet vechten, niet hechten aan adem en tranen—
Een enkele doffe slag die mij ontslaat.

Dat ik dan mag vallen en verslappen en versmelten
Met de grootse rust—van de dood.

ORESTES

Uw eigen dood zien,
Alsof u hem al hebt beleefd,
Weerkeren om er over te vertellen—
En dan teruggaan?
Moed of masochisme?

KASSANDRA

Wat moet gebeuren
Is al gebeurd.
Ook het leven raakt op.
De gelukkigste uren
Als krabbels in krijt
Op een lei in een klas.
We turen ernaar
Om ze te begrijpen.
Dan keert het geluk zich om—
En alles is uitgewist.
Vreugde was niet minder pathetisch
Dan het ergste leed.

KLYTAIMNESTRA

Sorry lieve, mooie Cassandra,
Je hebt gelijk.
Van in het begin had je gelijk.
Maar je woorden vallen neer op een koude vloer,
Je schreeuwen ploffen in de dorre woestijn.
Wie heeft er baat bij onheilsprofeten?

Ze vermoordt Cassandra

COLLECTIEF LIED: rouw van een natie

*Reiniging. Aighistos komt op, neemt de kroon over van Agamemnon en zet die op zijn hoofd.
Naast Klytamnestra.*

Scène 4: Klytaimnestra

Klytaimnestra, Cassandra, Volk, Orestes en Elektra

VOLK/ELEKTRA

Gruwelijke vrouw, heks
Schreeuwt het volk.

ORESTES

Ze ziet niet meer wat ze heeft gedaan, ze voelt
Geen schuldgevoel meer: het rauwe berouw
Om een moord.

VOLK/ELEKTRA

Iedereen zal haar uitbraken,
Als een giftige zwam
We zullen haar vervloeken, verdrijven
Zegt het volk

KLYTAIMNESTRA

Publiekelijk

Waar was iedereen,
En waar was u
Toen dit monster hier
Mijn dochter afslachtte op het blok?
Als was ze de geit van een ander?
Om de windkracht en een paar zeelieden
Gunstig te stemmen,
Reet hij mijn dochter open en scheurde het bloed uit haar.
Waarom hebt u niet over Agamemnon geoordeeld?
Hij heeft zijn eigen dochter, mijn dochter vermoord.
Na de gril van een of andere rillende priester.

VOLK/AGAMEMNON

Hij was onze koning. Onze leider.
Hij beschermde zijn volk.
Wat gebeurt er met Argos zonder hem?
Zegt het volk

KLYTAIMNESTRA

Stel de vraag wat er met Argos gebeurt mét hem!
Een stad, een wereld waarin
Mannen kinderen slachten en verkrachten
Ter meerdere eer en glorie van hun opgepompte ik..ik..ik
Ik spuw op die wereld.

Deze man, mijn man was een misdadiger
Die gestraft moest worden.
Het is niet in u opgekomen? Waarom niet?
U was bang voor hem.
Maar nu denkt u macht te hebben
Om rechtvaardig te zijn?
U denkt dat u mij aankunt?
Laten we dat eens uitproberen.
Laten we zien hoe ver uw macht reikt,
Wanneer blijkt hoe weinig macht u hebt.

VOLK/ELEKTRA

Macht? Zegt het volk
Het is macht die u tot waanzin heeft gedreven.
Macht en de honger naar meer macht.
Zo zeker als dat bloed op uw gewaad
Het bloed van Agamemnon is,
Zo snel zal het ogenblik komen
Waarop uw eigen bloed ermee zal samenvloeien.
Wonde na wonde zal u betalen.

KASSANDRA

KLYTAIMNESTRA

Ik ben niet bang voor de wreker op deze moord.
Ik kijk ook in de toekomst en ik ken mijn moordenaar.
Ik zal de kroonprins opwachten en mijn lot dragen.

VOLK/ELEKTRA

Orestes? Zegt het volk
Die herkauwt ongetwijfeld ergens zijn verbanning.

KLYTAIMNESTRA

Orestes, een jongen met een meisjeshart.

VOLK/KASSANDRA

'T Is de vloek,
Zegt het volk
Er rust een vloek op ons
Die zich hecht van generatie op generatie
En siddert achter uw lippen.
Het is de vloek die uw woorden vormt
En die flakkert achter uw ogen
En die macht heeft over uw gedachten.
En als een enorme vogel, een aaseter,
Werpt hij een schaduw over ons allen.

KLYTAIMNESTRA

Verwijt het de vloek. Ja, 't is de vloek.
Niet ik. Niet mijn hand

Leidde het lemmet door Agamemnon,
Maar de goden.
De goden die stinken uit hun mond
De tijd van kindoffers
Stopt hier en nu!

VOLK/ELEKTRA
Agamemnon is dood.
Hij was onze koning.
Zegt het volk
Argos moet om hem rouwen.
Onze grote koning stierf
Als een tollende vlieg,
Vermoord door zijn trouweloze vrouw!

KLYTAMNESTRA
Trouweloos?
Terwijl ik mij blind huilde
Om mijn vermoorde dochter
Sloot hij zijn ogen.
En het zwaard dat hij liet neerkomen
Op haar nek
Brak zijn eigen ruggengraat.
De vloek die hij losliet
Uit haar maagdelijke lichaam
Heeft hem meegesleurd naar de hel.
Dat hij dat maar aan de doden vertelt.
Dat hij daar maar over opschept
In de hel.

AIGHISTOS
Gerechtigheid! Gerechtigheid voor allen!
Prachtige dag!
Heerlijk om te zien hoe deze man...
Monddood
Hersendood
Om zijn lichaam te zien
Ontzield
Aflijvig
Leeg.
Eindelijk. Hij heeft betaald.
Boontje...loontje
Dat komt ervan!

Zijn vader heeft mijn broers vermoord
Sneed hun kelen door, stoofde hun vlees.
De voeten met hun tenen, de handen met hun vingers

Stopte het in het eten
En gaf het aan mijn papa,
Lang, lang geleden
Maar niet vergeten.
Mijn lieve papa.
Dat komt ervan!

Ha, dat lucht op
Na al die jaren...
Slechte, slechte man.
Eindelijk gestraft.
Komt ervan.
Gerechtigheid!
Ik was de derde broer,
Een zuigeling...

VOLK/AGAMEMNON
Aighistos, hond!
U hebt uzelf veroordeeld.
Als u...

VOLK/AIGHISTOS
Hoor ik wat gemopper benedendeks?
De god van de oorlog, de god van de dood,
De god van de gekrenkte trots,
De god van de moordende furie
Is onuitputtelijk,
Zegt het volk.
Als een vloedgolf
Die steden overspoelt,
Barst hij
Uit de harten van broeders,
Op zoek naar gerechtigheid
Met een blik
Die stikt in bloed.
Zegt het volk
Zwijg! Jullie zwijgen vanaf nu.
Jullie... re...revolutionaire kippen
Die uit hun ei proberen te glippen...
Ha ha, dat rijmt.
Jullie hebben al te veel gezegd,
Agiteurs, oproerkraaiers, plunderaars.
Pakt de kroon op.
Ik speel koning vanaf nu
Ik, Aighistos,
Ik ben de wet.
De levens van alle levenden van Argos

Bungelen aan mijn woord.

VOLK/ ELEKTRA

Niemand hier in Argos zal zijn nek krommen voor een hond.

Zegt het volk

AIGHISTOS

Maar ze zullen hun nek krommen voor iemand die hen ranselt als honden.

KLYTAIMNESTRA

Stop. Stop. Aighistos.

Het moorden is voorbij.

We hebben genoeg geplant

Van dit gruwelijk fruit

Dat barst op onze borden.

VOLK/AGAMEMNON

Heersers moeten bovenal

Eén ding vrezen:

De verzamelde vloek

Van hun eigen volk.

AIGHISTOS

Ik proef hun misprijzen.

Ze lachen mij uit.

Één ding:

De troon van Argos is en blijft van mij.

VOLK/ORESTES

Wraak veroorzaakt wraak

Het is de wet:

Een leven voor een leven.

Wat is een menselijk leven waard?

Meer dan zichzelf, meer dan één leven.

Of minder? Of precies hetzelfde?

Deze wet is een soort ziekte.

VOLK/AGAMEMNON

De wet eist

Een leven voor een leven.

Alles- voor alles.

AIGHISTOS

Jullie gaan zo meteen iets leren—

En de les zal hard zijn.

Gevangenschap en verhongering kunnen

De tong wonderlijk reinigen.

Denk erom. Let op
Wat u zegt tegen de knuppel
Die uw tanden kan breken.

EINDE DEEL 1

Muziek. Een nieuwe orde wordt gevestigd.

DEEL 2

Het tweede deel is één langgerekt occult ritueel waarin Elektra en Orestes offers plengen en de goden afroepen voor kracht om Aighistos en Klytaimnestra te doden. De klok loopt van het begin van het tweede deel.

Elektra en het volk, aanvankelijk gespeeld door Aighistos, dan ook door Klytaimnestra, Cassandra en Agamemnon staan vooraan.

ELEKTRA

Vader-

Beklaag uw kinderen,

Beklaag mij. Beklaag Orestes.

Onterd, thuisloos,

Versjacherd door onze eigen moeder,

Verkocht in ruil voor Aighistos,

Vervangen door uw moordenaar.

Ik leef onder slaven. Ik leid het leven van een slaaf.

Orestes is verbannen.

Hoe krijgen wij onze thuis terug?

Aighistos, in uw bed met uw koningin Klytaimnestra,

Ze schitteren tussen de weelde van uw schatten

Als twee slangen verstrengeld

In een verzadigde slaap.

Vader, waar is Orestes?

Leid hem naar huis.

Het enige wat ik vraag voor mezelf

Is niet zoals mijn moeder te zijn-

Niet zoals mijn moeder!

Handen, hart, gedachten: rein,

Niet zoals mijn moeder.

Geweten zuiver, onbezoedeld door bloed,

Niet zoals mijn moeder.

Vader, laat uw wreker

Verschijnen met een mes,

Net zo ongenadig als het mes dat ze door u staken.

Dat hij het uitmeet, de lengte en de breedte

Van dood voor dood.

Gerechtigheid voor moord.

Het mes van Orestes is mijn hoop

Het mes van Orestes is mijn vloek.

Ik wil bitterheid en woede

Als een vloedgolf om middernacht

Die mij overspoelt.

Waar anderen medelijden voelen van het hart,

Voel ik een vlijmscherpe kling.

Hermes, gids van onderwereld,
Spreek voor mij:
Wek de krachten van de donkere aarde,
Beveel ze mij te horen,
En roep de Aarde zelf op, onze Grote Moeder,
Zwanger van alle leven,
Moeder van alles, voedster van elke plant en elk schepsel,
Smeek haar mij te horen.
Kan God een bede horen voor moord?

VOLK/KASSANDRA
Kwaad om kwaad is recht
En recht is heilig.

ELEKTRA
Het volk en ik delen dezelfde haat.
Spreek vrijuit en geef mij raad.
Het volk zegt: wraak
Het volk smeekt: wraak
Het volk roept: wraak
Wraak!

VOLK/AGAMEMNON
Wraak.
Aan dit graf zal ik mijn hart voor u openen
En niets verbergen.

ELEKTRA
Wie kan ik vertrouwen? Wie kan ik vertrouwen?

VOLK/AIGHISTHOS
Uzelf! En al wie Aighistos haat.
Bid dat er een god of een mens komt,
Die gerechtigheid brengt.

ELEKTRA
Om te beoordelen, te oordelen en te veroordelen!

VOLK/KLYTAIMNESTRA
Om te doden! Bloed voor bloed! Bid daarvoor.

ELEKTRA
Breng het mes van de oplossing
Om het zware gestolde koord van schuld door te snijden
Dat dit huis versmacht,
De wurgende kramp
Van de twee lichamen

Die verknoopt zijn in hun misdaad.
Hak ze los.

Orestes op

ORESTES
Als dat een gebed is,
Kan je opscheppen
Dat de goden je gehoorzamen.

ELEKTRA
Wie ben jij?
Welke woorden gehoorzamen de goden?

ORESTES
Al je hartslagen spreken één naam uit: Orestes.

ELEKTRA
In tranen
Tien jaar heb ik mijn verbannen broer niet gezien.
Hoe kan die naam ooit meer zijn dan een naam?

ORESTES
Door hier voor jou te staan

ELEKTRA
Misschien als een open val

ORESTES
Zou ik hier dan staan?

ELEKTRA
Speel niet met mijn verdriet

ORESTES
Jouw verdriet en het mijne zijn hetzelfde.

ELEKTRA
Orestes? Noem ik je Orestes?

ORESTES
Wat ben je traag
In het zien van de waarheid
Terwijl ze hier voor je staat.

VOLK/ALLEN
Prins Orestes!

ELEKTRA

Het is jouw gezicht, Orestes.
Het gezicht van mijn vier vreugden-
Al wat overblijft van onze vader;
Al wat overblijft van onze moeder,
Voor ze een moordenaars werd.
Al wat overblijft van onze zus
Ifigeneia, zo licht geofferd
Voor een pufje lucht-
Drie lichamen van liefde,
Verzameld in jou, mijn vierde,
Mijn broer.

ORESTES

Zeus, kijk neer, kijk naar ons,
Zie wat we nu doen.
Wij zijn de kinderen van de arend,
Beroofd, in het nest dat bevuild is
Door het lijk van die arend
Die verstrikt raakte in de kronkelingen
Van de slang die toesloeg.
Zie wat ontbering
Heeft gedaan met de hulpeloze,
Krachteloze jonge vogels-
En toch, de vlucht van de arend,
Zijn prooi, zijn nest, het hoogste arendsneest
Behoren ons toe.

ELEKTRA

Zie ons, zie Orestes en Elektra,
Verweesd, verbannen.
Red dit huis.
Laat onze glorie oprijzen
Uit het graf van de koning.

ORESTES

Mijn hoofd bonst van verdriet voor mijn vader.

ELEKTRA

Wat ze gedaan hebben met zijn lichaam
Hebben ze gedaan met mijn hart:
Buiten gegooid als een dode hond,
Rottend in de zon.

ORESTES

Ik sterf van schaamte als ik zie hoe het volk van Argos,
Gebukt gaat onder de dictatuur van mijn moeder en dat beest.

De stem van Apollo leidt meedogenloos
Mijn voeten, mijn geest, mijn hand
Naar de schok
Tussen moordenaar en moordenaar
Wat moet ik doen?

VOLK/AGAMEMNON
Godinnen van de onderwereld, hoor ons
Voor elk woord een woord
Voor haat haat
Voor elke fatale slag een fatale slag
Voor hoogmoed breken we de nek.

ELEKTRA
Krachten van de aarde
Van al het verborgene,
Als u ons maar wilt horen,
Al wat wij vragen
Is dat kwaad wordt vervangen door goed.

ORESTES
Elke slag van mijn hart brult: 'wraak'
Ik slaap niet van razernij, in het besef dat mij de hele erfenis rust
In de bloedige handen van Aighistos.

VOLK/KLYTAIMNESTRA
Uw stemmen samen
Beramen iets magisch.
We willen het uitschreeuwen
Over het starende lijk van Klytaimnestra,
Over het uitgeholde karkas van de tiran Aighistos,
Onze harten worden opgezweept tot wraak-
Orestes- wees man!

ORESTES
Man?
De stem van Apollo
Bevriest mijn lichaam
Tot een ijsklomp
Als die de gruwelen opsomt
Die mij wachten
Als ik faal.
Of als ik terugschrik
Of wil ontkomen
Aan mijn taak:
En als ik faal, dan betaal ik voor het falen
Met mijn eigen leven.

VOLK/KASSANDRA/AIGHISTOS

Als uw hoop ontbreekt, breekt ons hart.

Als uw moed opleeft, herleeft ons hart.

ORESTES

Ik beef van angst

Waarom slaan de goden niet gewoon toe?

Laat ons gerechtigheid zien die echte gerechtigheid is.

VOLK/AGAMEMNON/KLYTAIMNESTRA

Bloed voor bloed.

Kwaad om kwaad is recht.

En recht is heilig.

Komaan, Orestes.

De daad wacht.

ORESTES

Ik kan het niet.

Wie ben ik om recht te spreken?

ELEKTRA

Onze moeder heeft zijn lijk in een kuil gekiept.

ORESTES

De schoenen die ik moet vullen zijn te groot

Ik voel...

ELEKTRA

Niet voelen...in plaats van tranen, zwaarden!

ORESTES

Vader, sta op en beziel mij.

ELEKTRA

Wij zijn van jou, vader. Beziel ons.

VOLK/AGAMEMNON/KLYTAIMNESTRA

Sta op, Agamemnon.

ORESTES

Leid mijn zwaard

Leid ons.

De wonde die mij laat leeglopen heeft een sterke chirurg nodig.

Niemand kan voorschrijven

Voor een bloeding die zo inwendig is.

VOLK/ALLEN

Goden van de onderwereld hoor ons
Goden van de aarde, hoor ons

ORESTES

Moeder aarde, richt mijn zwaard
Vorsten van de onderwereld
Gekroonde en tronende vloeken,
Furiën: kijk naar ons.
De laatste restjes van het huis van Atreus-
Beroofd van alles behalve het leven zelf,
Overvallen door het pikzwart van ons lot-
Apollo, god van de orde,
Leid ons. Gids ons.

ELEKTRA

Persefone,
Koningin van de onderwereld,
Richt onze stappen

VOLK/KLYTAIMNESTRA/KASSANDRA

Verlos ons van Aighistos.

ORESTES

Vader, neem uw troon terug van uw moordenaars
En verleen hem mij!
Denk aan het bad waarin u smolt tot bloed.

ELEKTRA

Denk aan de touwen van het net waarin u spartelde als een vis.
Dunne draden, geweven en geknoopt
Door de vingers van uw vrouw.

ORESTES

We moeten de middelen vinden in onszelf.
Alleen de daad blijft nu over.
Alles wacht op de daad.

De klok loopt af. Alarm. Orestes steekt Aighistos neer. Het volk kijkt toe. Orestes ziet Klytaimnestra als in een droom.

KLYTAIMNESTRA

Ik droomde dat ik een kind kreeg
Maar wat er uit kwam was een grote slang

ORESTES

Wat nog? Niets meer?

KLYTAIMNESTRA

Ik wikkelde de slang in, als een baby.
Wiegde hem in mijn armen, knuffelde hem.

ORESTES

Hoe voedde je het kind dat geen kind was?

KLYTAIMNESTRA

Ik duwde mijn tepel tussen de bijtgrage kaken

ORESTES

De giftanden drongen in je borst

KLYTAIMNESTRA

Met de melk kwam bloed. De slang
Kauwde op bloed en melk die samen stolden
Ik werd schreeuwend wakker en krabde op de muur van de slaapkamer.
In het hele paleis werden toortsen aangestoken.
Tot het overal verlicht was en ik zat te snikken.
Plotseling doodsbang voor Agamemnon.

Alles wordt al klaar gezet voor de politieke slagorde. Het volk maakt zich klaar.

KLYTAIMNESTRA

De doden zijn verrezen, ze slachten de levenden af.
De vloek op het bloed van dit huis
Heeft de laatste druppel opgespoord.
Wij kunnen niet ontkomen.
Ik heb jou jouw leven gegeven,
Orestes. Jij neemt nu het mijne.

De klok loopt af. Alarm. Dit tezamen met flarden tekst en reminiscenties aan 'Legend of curse- de oermythe: alles herhaalt zich.

Orestes vermoordt Klytaimnestra. Nulpunt. Flatline. We zien het beginbeeld, met de dode Aighistos en Klytaimnestra erbij.

VOLK/ELEKTRA

Het volk zegt:
Juich! Juich van vreugde!
Gerechtigheid is geboren
En zal door deze deuren naar buiten treden,
Het paleis openen voor het licht,
De haard zuiveren van bloed,
De vloek wassen
Van de muren en plafonds
Waar hij zo lang aangekoekt was.

Laat ons een nieuw monument oprichten
Van Gerechtigheid.
Juich van vreugde! Juich!

ORESTES

Goden, zeg iets! Zeg dan iets.
Apollo, help mij.
Wie ben ik als ik deze kroon op mijn hoofd zet?
Een monster voor mezelf, voor u en voor de hele wereld
En voor alle latere tijden, een monster?

VOLK/KASSANDRA

Wie ontsnapt er aan pijn en beproeving?
Wie ontsnapt er
Van begin tot einde, gelukkig?
Leed komt hier en nu
Verlaat je op het oordeel van de goden, Orestes

Het zwart glijdt over de hele zaal, gepaard met onheilspellende bassen. De furiën komen op.

ORESTES

Ah! Zie daar - ijsingwekkende gezichten
Ze komen van overal: de furiën
Dit is geen inbeelding
Ik ben bang.
Ik zie ze, de furiën
De aarde wemelt
Van die wezens
Ze klimmen uit de aarde op,
Uit hun hollen in oud bloed.
Goden zeg iets,
Apollo! Help mij!

Alles wordt opgekuist. Orestes gaat naar de tempel van Athene.

EINDE DEEL 2

DEEL 3

De tempel van Athene. Athene, bij monde van Cassandra, De furiën, bij monde van Agamemnon, Klytaimnestra en Aigistos. Apollo, bij monde van Elektra. Orestes centraal. Het gesprek vangt aan in het heetst van de strijd.

FURIE / KOEN

Apollo, u mag dan de god van de orde zijn,
U mag zogezegd de wijste onder de goden zijn-
U hebt de wetten overtreden-
U negeert de oude regels,
Spreekt ze tegen,
De oudste wetten die wij, furën
In de hersenen en de lichamen van de mensen hebben geweven.

FURIE / NADIA

U heeft niet alleen Orestes in zijn daad gesteund,
Veel meer: u draagt van alles hier de volle schuld.

APOLLO

Hoezo? Wat bedoelt u?

FURIE / NADIA

Het was uw advies. U hebt hem gemanipuleerd
En gedreven tot moordmoord.

APOLLO

Mijn raad was: wreek je vaders dood.
Hoe kon ik - met wat ik wist, hier en nu, in deze tijd,
Anders hebben geadviseerd?

FURIE / KOEN

En daarbij heeft u een moordenaar immuniteit verleend.

FURIE / NADIA

Dat maakt u tot onze vijand.
Hoe kan u zo'n misdadiger,
Een moordenaar van de ergste soort,
Verdedigen?

FURIE / SEB

Waar Orestes ook staat of zit, hij
Zal tussen de tralies turen.
Een zware onontkoombare vloek
Heeft zich aan zijn hoofd gehecht
En volgt hem overal.
Wij zijn zijn vloek.

Wij jagen moedermoordenaars op.
Dat is onze taak.

APOLLO
Een mooie eer, die taak! U mag er trots op zijn!

FURIE / KOEN
Het ís onze taak, toch? Spreek daar niet zo smalend over

APOLLO
Uw taak! Wat een geschenk!

FURIE / KOEN
Dat gezicht van u, zo vol misprijzen,
Zo vol dedain,
Zo vol van uzelf

APOLLO
Ik zou zo'n taak weigeren!

FURIE / NADIA
Ja, u heeft makkelijk spreken,
U zit naast de troon van Zeus.

FURIE / SEB
Het is een plicht die van ons wordt verwacht
Kwel de moedermoordenaar, verjaag hem
Uit zijn land en zijn verstand.

APOLLO
Als een vrouw haar man vermoordt, wie maakt dan jacht op haar?

FURIE / NADIA
Man en vrouw zijn geen bloedverwanten.
Dat is geen heiligschennis.

APOLLO
Dus, wanneer het heilige contract van het huwelijk,
Dat twee volkomen vreemden ertoe verbindt elkaar lief te hebben,
Wordt verbroken
In een woeste woede, met een moordend wapen,
Dan is het geen heiligschennis?
Weet u wat het is?
U erkent geen contract
Met de vader,
Noch tussen hem en zijn vrouw,
Noch tussen hem en zijn zoon, wiens bloed hij deelt.

FURIE / SEB

Zonder ons heerst er slechts ongebreidelde willekeur!

APOLLO

Willekeur, dat is wanneer uw ongebreidelde woede
Zich als een pandemie verspreidt,
Wanneer u mensen ontsteekt in razernij
En uw briesen blind omslaat in de extase van bloed.

De aarde is een dolgeworden olifant
Wanneer een zoon zijn moeder doodt.
Maar dezelfde aarde is doof
Wanneer moeder vader doodt,
En blijft doof wanneer de zoon zijn vader wreekt;
Dit mag dan de wet zijn,
Het is toch geen menselijke wet.

FURIE / KOEN

Wij zullen Orestes nooit verlaten

APOLLO

En ik zal ervoor zorgen dat u zal falen

FURIE / SEB

Wij zullen Orestes opsporen
Dankzij de geur van het bloed van zijn moeder.
Wij zullen hem in het nauw drijven
En gerechtigheid eisen.

APOLLO

In tijden van de pest, vallen de maskers af
In de hel, op aarde en in de hemel zal ik Orestes helpen.
Dit is mijn plicht – om Orestes bij te staan.

ORESTES

Ik roep de godin Athene aan, om recht te spreken
Ik roep haar op om mij te helpen:
Hier staat een man met zonden,
Het bloed van mijn handen is opgedroogd.
Ik ben verzwakt, versleten, tot op het bot
En nu roep ik eerbiedig Athene aan om mij te helpen.
Als ze mij wil helpen,
Zullen ikzelf, mijn land, Argos
En allen die tot Argos behoren
Van haar zijn, aan haar verplicht,
Als trouwe bondgenoten.

FURIE / KOEN

Apollo kan je niet redden.
Athene kan je niet redden.
Je kan enkel bestaan als verstotene,
Als eens soort schim,
Een recipiënt voor kwellingen,
Een blote zenuw
In de hel van pijnen.
Een mond vol schreeuwen.
Je bent stil
Maar je bent van ons.

FURIE / SEB

Onze wil staat vast, zoals de zon.
Zoals de hitte van de zon, zoals de duisternis van de zon.
Zo voelt iedereen hier die wil, in elke gril
Van het lot.

FURIE / NADIA

Er kan geen andere gerechtigheid zijn
Dan de onze. De zuivere mens,
Ha, 'de zuivere mens', die boeit ons niet.
Alleen de zondaar
Die zijn bebloede handen verbergt,
Veroordelen wij.

FURIE / KOEN

Toon uw handen Orestes, komaan,
Toon ze ons.
Dit is geen tijd om verlegen te zijn.

Orestes toont ze

FURIE / NADIA

Zwart als de nacht!
De nacht is onze moeder
En wie zijn eigen moeder vermoordt
Moet bij ons zijn.
Uit uw lichaam vol schuld
Persen wij gerechtigheid.

FURIE / SEB

De wet is eeuwigdurend
En wij zijn de eeuwigdurende
Uitvoerders van de wet.
Misschien zijn we dan wel gehaat,
Maar wij staan aan de juiste kant van de geschiedenis.

FURIE / KOEN

We hebben duidelijk gemaakt wie we zijn
En wat we doen,
Wat onze plicht is.
We moeten geducht en geacht worden
En al slapen we
In de donkerste spelonk van de aarde,
In een oogwenk staan we bij u.

ORESTES

Athene, zeg iets. Help ons.

ATHENE

Deze zaak reikt te diep voor ons.
Ik mag de wet niet zomaar, als een bijl,
Mechanisch op een moordenaar laten vallen.
Orestes staat hier als een smekeling,
Ook hij is slachtoffer van deze eeuwenoude vloek
Die generatie na generatie in stand werd gehouden.
Maar zijn aanklagers moeten gehoord worden.
En als zij hun zaak verliezen – wat met hun woede?
Wordt de hemel nog zwarter dan ze nu al is?
Welke plaag valt er dan over onze steden?
Hoe moeten we omgaan met dit dilemma?

We geven het oordeel aan het volk.
Zij zullen de rechtbank zijn
Die oordeelt over deze moord
Op grond van integriteit en waarheid.

FURIE / SEB

Dit is een kwade dag.
Als het volk, met wat gegoochel,
Deze moordenaar vrijspreekt,
Zal zijn voorbeeld een precedent worden-
Een volmacht voor moordenaars.
Kinderen die hun handen wassen
In het bloed van hun ouders
Zullen Orestes danken
Dat hij deze poort in de wet geopend heeft
Waarlangs zij onschuldig kunnen wegwandelen.

Terwijl het volk palavert over goed en kwaad
En kwebbelt over remediërende maatregelen,
Zal deze misdadiger, met zijn nieuwe vergunning,

De ouders aanklagen die hij heeft vermoord.
En hij zal zijn zaak winnen ook.

APOLLO

De wil van het volk is helaas nog geen garantie op rechtvaardigheid.
U heeft het volk zo doordrongen van uw perverse ideeën
Dat ik vrees voor de uitkomst.

FURIE / NADIA

De mens kan niet het goede doen
Als hij niet de gevolgen vreest
Wanneer hij het slechte doet.
De mens die niet bang is voor de wet,
Zal moeiteloos moorden, als van nature.

APOLLO

Uw wet leidt alleen maar tot hetzelfde geweld!

ATHENE

Volk van Athene.
In stilte zijn jullie hier verzameld.
Erken de rechtbank die ik in het leven geroepen heb
Om de mensen te dienen.
Om voor eens en altijd gerechtigheid te vestigen.
Ik open de debatten.
U, de aanklager, spreek als eerste.

FURIE / SEB

We zullen kort en helder zijn.
Gelieve duidelijk op elke vraag te antwoorden:
Heeft Orestes ja of nee zijn moeder vermoord?

APOLLO

Ik kan het niet ontkennen. Hij heeft haar vermoord.

FURIE / SEB

Dat was de eerste ronde en we hebben ze gewonnen.

FURIE / KOEN

Beschrijf hoe hij haar heeft vermoord.

APOLLO

Hij stak een zwaard door haar hart.

FURIE / NADIA

En wie heeft hem dat aangepraat?

APOLLO

Ik heb hem dat aangepraat.

Het beeld van zijn dode vader hielp hem daarbij.

FURIE / KOEN

Orestes heeft gehandeld in naam van de doden? En zijn moeder vermoord.

APOLLO

Haar schuld was dubbel, wat haar straf verdubbelde.

FURIE / NADIA

Wat bedoelt u? Verklaar u nader.

APOLLO

Ze heeft haar man vermoord. En ze heeft zijn vader vermoord.

FURIE / KOEN

Haar dood heeft voor alles betaald. Maar hij leeft.

APOLLO

Waar waren jullie met je gerechtigheid –

Toen Klytaimnestra zijn vader vermoordde?

FURIE / SEB

Wij roeren ons alleen voor moordenaars van het eigen bloed.

APOLLO

Maar wel selectief!

Waar was u toen Agamemnons hand de zee rood kleurde

Van zijn bloedeigen dochter?

FURIE / SEB

Dat was heirkracht! Dat weet u, net zo goed als wij. Dat was geen moord dat was een offer.

Bovendien is het onduidelijk of Ifigeneia

Haar lichaam zelf heeft gegeven.

APOLLO

Ik zeg niet dat Orestes niet schuldig is,

Maar de omstandigheden dwongen ook hem ertoe.

Wie van u kan zeggen dat u niet hetzelfde zou doen

Onder dezelfde omstandigheden?

Wie?

De moord op Klytaimnestra was gerechtvaardigd

Omdat het in de juiste verhouding staat tot het doel:

De wraak op een groot leider, die geliefd was bij zijn volk.

FURIE / KOEN

Toen Klytaimnestra Agamemnon vermoordde, denkend aan haar dochter, stond die moord dan niet in de juiste verhouding?

FURIE / NADIA

Op welke basis maakt u die afweging?
Is het leven van een moeder minder waard
Dan van een zoon of dochter?

APOLLO

De twee overlijdens-
Van Agamemnon en Klytaimnestra-
Verschillen wezenlijk van elkaar.
Hij was een koning. Gedood worden
Had iets eerbaar kunnen zijn, maar dan wel in de strijd.
Hij werd anders gedood.
Terwijl hij uit zijn bad stapte
Dreef ze het zwaard door hem. Drie maal.
Argos rekende op hem,
Orestes had geen andere keuze.

FURIE / SEB

Stel u voor dat u Orestes vrijspreekt.
Wat gebeurt er hierna?
U zet een moedermoordenaar op de troon?
Welk voorbeeld stelt u dan?
Welke legitimiteit heeft zo iemand?

FURIE / NADIA

Bovendien is hij een kind.
Hij heeft geen oorlog meegemaakt.

FURIEN / KOEN

Als Orestes wordt vrijgesproken
Ontaardt de aarde.
Dan verplettert u onze oude wetten,
Dan vernedert u ons,
Dan onteert u de roep
Van het bloed van de aarde.
Dan zal die roep
Als een waanzin en een besmetting
Neerdalen over de wereld.

Niets kan ons voeden
Behalve de wasems
Van de doden en het levende bloed.

ATHENE

Zijn de aanklager en de beklagde klaar?
Burgers van Athene,
U zult moeten oordelen over het lot van Orestes.
Acht u Orestes schuldig of niet?
Kan Orestes de nieuwe leider worden van Argos?
Beschuldigde, sta op
Zeg wat u te zeggen hebt.

Muziek. Alle personages naar voren. Ze ondersteunen Orestes' woorden.

ORESTES

Goden van de onderwereld,
Luister naar mijn woorden, die vriendelijk zullen zijn.
Ik herken uw razernij,
Ik begrijp uw razernij,
Ik erken uw razernij,
Ik deel uw razernij,
Ik koester uw razernij.
Uw razernij is ook van mij.
Maar de tijd van bruut geweld is voorbij.

U bent de oudste goden.
U bent verpletterd noch vernederd
Luister naar de woorden,
Die de woede heelt die u verdeelt.
Drink haar zoetheid en bedaar.
Woon hier met ons.

De dag van redelijke overreding
Is aangebroken.
Uw woest geworpen woord
Zal landen in een net van zachte woorden,
Woorden met een stille kracht.

De tijd van bruut geweld
Is voorbij,
Maar ik zal uw stem niet smoren. Nooit!
Woon hier met ons.

Apollo, god van de orde,
Uw wetten van middel doel effect
Dienen het eeuwige status quo
Dat leidt tot gedesoriënteerde ego's,
Naakt eigenbelang, berekening,
Waarbij persoonlijke waardigheid oplost
In ruilwaarde.

Volk van Athene,
U wordt aangesproken.
U zult aangesproken worden.
We hebben dezelfde plaatselijke tijd.
We bevinden ons op dezelfde plaats.
We ademen dezelfde lucht.
We zijn in dezelfde ruimte.

Jullie zijn het onderwerp.
Jullie staan in het middelpunt van de belangstelling.
Hier wordt niet gehandeld, hier worden jullie behandeld.
Jullie hebben geen levenservaring.
Jullie hebben hier enkel deze ervaring.
Jullie hebben dat bepaalde iets.
Jullie zijn niet interessant om jullie eigenschappen.
Jullie zijn interessant om je eigenschap hier en nu.
Jullie zijn een gebeuren.
Jullie zijn hét gebeuren.

Volk van Athene,
Dit is nu.
We kunnen niets herhalen, de tijd is al weg.
Hij is onherhaalbaar.
Elk ogenblik is historisch.
Elk ogenblik van jullie is een historisch moment.
We kunnen onze woorden geen tweemaal zeggen
We kunnen niet nog een keer hetzelfde doen.
We kunnen niet nog een keer dezelfde gebaren herhalen.
We kunnen niet hetzelfde zeggen.
De tijd is onherhaalbaar.
Hier bestaat alleen de échte tijd.
Hier bestaat alleen de tijd die we,
Wij en jullie,
Aan den lijven ondervinden.
De tijd is geen touw.
Dit is geen reconstructie.
Het verleden wordt niet weer opgeroepen.
Dit is jullie moment.

Jullie stellen iets voor,
Jullie zijn iemand.
Hier zijn jullie iets.
Hier zijn jullie niet iemand, maar iets.
Jullie wonen bij.
Jullie kijken.
Jullie zijn iets, dat kijkt.

Jullie hebben plaats nodig voor je ogen.
Jullie kunnen kijken.
Jullie blik komt vrij.
Jullie worden onbevangen.
Jullie worden iets.
Jullie ademen
Jullie verzamelen speeksel,
Jullie luisteren,
Jullie ruiken
Jullie slikken
Jullie knippen met je ogen
Jullie transpireren
Jullie zijn bewust.
Wat ik zeg is een inleiding.
Het is een inleiding tot jullie zeden en gewoonten.
Het is de inleiding tot jullie handelen.
Het is een inleiding tot jullie passiviteit.
Het is de inleiding tot jullie liggen,
Tot jullie zitten,
Tot jullie staan,
Tot jullie lopen.
Tot jullie bewegen.

ATHENE
Volk van Athene,
Leg uw hart in uw oordeel.

Er wordt gestemd.

EINDE